

Основними напрямками професійної діяльності інформаційно-бібліотечних працівників є бібліотечно-бібліографічна, інформаційно-аналітична та консультаційна діяльність. За умов набуття відповідного досвіду і потреб ринку праці фахівці можуть адаптуватися до таких суміжних напрямів діяльності, як маркетинговий; рекламний; книгорозповсюджувальний; зв'язки з громадськістю.

Вирішальне значення тут матимуть інформаційна культура, ініціатива, творчість і активність персоналу, адже значна частина професійних знань отримується під час практичного застосування.

Гарантією майбутнього сфери інформаційно-бібліотечної діяльності має бути раціональне співвідношення можливостей отримання спеціальної освіти та підвищення кваліфікації фахівців.

Отже, електронна бібліотека як синтез електронних інформаційних ресурсів та технічних засобів, які забезпечують зберігання документів в електронній формі, перетворення їх в електронну форму і доступ до цих документів за допомогою комп'ютерів та інформаційних технологій потребують сформованості у випускників закладів вищої освіти відповідних фахових компетентностей.

Список використаних джерел:

1. Абдулаев А. Ш. Введение в информационный мир. Москва. 1994. 72 с.
2. Про бібліотеки та бібліотечну справу: Закон України від 27.01.95 №33/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2% D1%80#n35>. (Дата звернення 30.04.2019)
3. Про затвердження Порядку формування зведеного каталогу оцифрованих видань: наказ Міністерства України від 25 травня 2016 № 360. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0867-16> (Дата звернення 25.04.2019).
4. Шелестова А. М. Соціальні комунікації як базовий компонент інформаційно-освітнього середовища сучасного ВНЗ. *Молодий вчений*. № 7 (22). Ч. 2 «Соціальні комунікації». Липень, 2015. URL: [molv_2015_7\(2\)_38.pdf](http://molv_2015_7(2)_38.pdf) (Дата звернення 22.04.2019).

*Недошитко І. Р., канд. іст. наук, ст. викладач
Тернопільський національний економічний університет,
м. Тернопіль*

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

На сьогоднішній день у світовій практиці перехід від автоматизованих інформаційно-пошукових систем до складних інформаційних систем з інтелектуалізованими можливостями став реальним. Ринок України насичений потужною комп'ютерною технікою та різноманітним новітнім програмним забезпеченням, вирішені проблеми несумісності програм та комп'ютерів, створені програмні продукти, які не можуть вирішувати надзвичайно складні завдання.

Ці якісно нові зміни зумовили необхідність розгляду функцій, завдань та принципів побудови інформаційних масивів та систем; забезпечення розробки єдиної стратегії формування уніфікованих систем опису та класифікації архівних даних державного та науково-організаційного характеру.

Фонд Державного архіву Тернопільської області (далі ДАТО) складає [1]:

- 3656 фондів, 718740 од. зб. за 1557–2008 рр.;
- 1776 од. зб. науково-технічної документації за 1945–1990 рр.;

- 17 од. зб. кінодокументів за 1961–2000 рр.;
- 28685 од. зб. фотодокументів за 1905–2008 рр.;
- 2138 од. зб. фонодокументів за 1959–1997 рр.;
- 324 од. зб. відеодокументів за 1993–2004 рр.

В ДАТО функціонує дві автоматизовані бази даних: фондовий каталог та систематичний каталог бібліотечного фонду. Проте наразі, в установі відсутня повноцінна ІС, причинами цього є недостатнє фінансування, неможливість реалізації галузевих програм.

Важливою функцією у процесі трансформаційних змін ДАТО в сучасному соціально-комунікаційному середовищі є формування «картини світу» (у «світобаченні») сучасної людини від безпосереднього відтворення архівного документа в публікації ЗМІ до найскладнішого аналітичного перероблення ретроспективної інформації. Саме сучасна діяльність архіву як соціально-комунікаційної структури визначає місце і роль соціально значущої ретроспективної документної інформації у сьогоденні та основні засади її «світосприйняття» у глобальному вимірі людиною ХХІ століття.

В умовах, які «диктує» сучасне суспільство, державотворення та побудови інформаційного суспільства для ефективнішої діяльності в соціально-комунікаційному середовищі, покращення взаємодії з іншими структурами системи соціальних комунікацій, більшої конкурентоздатності сучасна система архівних установ має трансформуватися у систему державної інформаційно-аналітичної, консалтингової, організаційної та прогнозної підтримки інноваційної діяльності та трансферу технологій. Тому на сьогодні актуальним та необхідним є завдання поступової трансформації організаційно-функціональної структури архіву як сучасної соціально-комунікаційної структури інформаційного рівня до вищого рівня – когнітивного. Важливим у цьому сенсі є поєднання електронних та неелектронних ресурсів архівів.

Трансляція соціально значущого ретроспективного документного знання архівом у часі та просторі на основі когнітивних технологій є однією з нагальних стратегічних завдань трансформації ДАТО.

Окремим елементом у напрямі сучасних функціональних трансформацій архіву є організація зберігання архівних документів як соціально-комунікаційного процесу. Сучасні напрями процесу організації зберігання документів, а саме: 1) завершення будівництва й реконструкція будівель архіву; 2) раціональне розміщення документів у сховищах; 3) контроль за переміщенням документів, їхньою наявністю, фізико-хімічним та технічним станом, реставраційним та консерваційно-профілактичним обробленням; 4) створення страхового фонду й фонду користування, страхування документів; 5) забезпечення збереження документів під час надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру – мають соціально-комунікаційну спрямованість, оскільки в їхній основі елементи зовнішньо-системної та внутрішньо-системної взаємодії, спілкування та обміну інформацією [2, с. 81–85]. Тобто одна із головних функцій архіву– зберігання – у сучасному соціально-комунікаційному середовищі залежить від налагодженої внутрішньо-системної та зовнішньо-системної взаємодії, від ефективної організації якої залежить ступінь збереження документів та їхнє подальше використання соціумом.

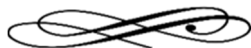
Важливим елементом у процесі трансформаційних змін і перетворень є поглиблення комунікативної функції у царині використання електронних ресурсів міжнародних архівних служб, інших соціально-комунікаційних структур, ЗМІ, органів науково-технічної інформації та ін. Окремим напрямом є співпраця із соціальними мережами, в яких функціонують групи архівознавчого, документознавчого, діловодного та інших спрямувань задля залучення ширшої аудиторії до соціально значущої ретроспективної спадщини. Саме в сучасну епоху постійних технологічних інновацій лише ефективно здійснення комунікативної функції в електронному середовищі інформаційного суспільства та суспільства знань здатне поставити архіви на один рівень із високорозвиненими інформаційними центрами.

Для перетворення вітчизняних архівів, а зокрема ДАТО на реальний суб'єкт новітньої соціокультурної дійсності підхід до проблеми його осучаснення має бути концептуальним. Необхідно змінити парадигму суспільної місії архіву як соціально-комунікаційної структури сучасного інформаційного середовища. Щоб ефективніше використовувати інтелектуальний

потенціал України як вагомий чинник розвитку суспільства, необхідно переосмислити і покращити основні функції архіву, змінити організаційно-правові форми діяльності, застосовувати сучасні комунікаційні технології і в середині архіву, і поза ним.

Список використаних джерел:

1. Офіційний web-сайт Державного архіву Тернопільської області. URL: te.archives.gov.ua/index.php/main (Дата звернення 30.05.2019)
2. Марченко П. Шляхи вирішення проблеми зберігання електронних документів в архіві (аналіз Інтернет-ресурсів) [Текст]. *Студії з арх. справи та документознавства*. К., 2004. Т. 12. С. 81–85.

*Спрінсян В. Г., канд. мистецтв, доцент,
Шевченко О. В., д-р наук із соц. ком., професор
Одеський національний політехнічний університет,
м. Одеса*

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ІНФОРМАЦІЙНОЇ, АРХІВНОЇ ТА БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ

Інноваційний розвиток Української держави потребує високоякісної освіти, підвищення духовного й інтелектуального потенціалу суспільства, підготовки нової генерації фахівців з інформаційної, архівної та бібліотечної справи, здатних створювати і впроваджувати інноваційні технології, спрямовані на піднесення духовності та культури населення. Саме за умови виходу на інноваційний шлях розвитку заклади вищої освіти України мають постати серед відомих та поважних провідних світових університетів у підготовці фахівців з інформаційної, архівної та бібліотечної справи. У світовому доробку з проблем діяльності системи вищої освіти вагомий теоретичний та практичний внесок становлять праці таких відомих дослідників: Г. Бекер, М. Блаут, Т. Боголіб, Е. Денісон, Г. Дмитренко, В. Жамін, О. Грішнова, В. Іноземцев, С. Костанян, В. Куценко, В. Луговий, В. Кремень, Я. Мінсер, В. Новіков, Дж. Стігліц, Г. Псахаропулос, В. Чекмарьов та ін. Попри значну кількість праць із дослідження трансформацій вищої освіти, поглибленого дослідження вимагають проблеми визначення напрямів інноваційного розвитку закладів вищої освіти, які є найперспективнішими в Україні.

Розглянемо тенденції розвитку інноваційної діяльності як чинника підвищення рівня фахівців з інформаційної, архівної та бібліотечної справи. В умовах формування економіки, що ґрунтується на знаннях, головним завданням виступає інтегрування науки та освіти у закладах вищої освіти [1]. В Україні дефініція «інноваційна діяльність закладу вищої освіти» новітня і не має чіткого тлумачення, розуміння. Інноваційний процес закладу вищої освіти проявляється у множинності напрямів його діяльності, а саме:

- підвищенні кваліфікації та міждисциплінарної підготовки інноваційно-активних фахівців, які користуються попитом на ринку праці;
- генеруванні інноваційних ідей;
- виконанні фундаментальних та прикладних наукових досліджень, де результатом слугують об'єкти інтелектуальної власності, ноу-хау, ліцензії, патенти, нові методи, явища, наукові публікації тощо;
- набутті навичок щодо науково-дослідної діяльності професорсько-викладацьким персоналом, науковими співробітниками, докторантами, здобувачами, аспірантами та студентами;